

نبض اقتصاد

پاسخ بانک‌های دولتی

علیرضا قیطاسی، دبیرکل شورای هماهنگی بانک‌های دولتی و نیمه‌دولتی درباره تسهیلات قرض‌الحسنه بانک‌های دولتی گفت: در ترازنامه يك بانک دولتی (ملت) رقمی که در بخش تسهیلات به کارکنان منتشرشده مربوط به يك سال نیست و مانده رقمی است که به عنوان قرض‌الحسنه طی سال‌های گذشته پرداخت‌شده است.

دبیرکل شورای هماهنگی بانک‌های دولتی و نیمه‌دولتی اعلام کرد: بانک‌های عضو این شورا در چهار ماهه نخست سال ۹۸ بیش از ۲۶۰ هزار فقره تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج با سقف جدید پرداخت کردند.

قیطاسی گفت: بانک‌های عضو شورای هماهنگی شامل بانک‌های ملی، سپه، کشاورزی، صادرات، ملت، تجارت، رفاه‌کارگران، مسکن، توسعه صادرات، پست‌بانک، صنعت و معدن، توسعه تعاون و صندوق کارآفرینی امید از ابتدای سال ۹۷ تا پایان تیرماه ۹۸ بیش از يك میلیون و ۱۵۸ هزار فقره تسهیلات ازدواج پرداخت کرده‌اند. وی افزود: با توجه به پرداخت این تعداد تسهیلات، در حال حاضر حدود ۱۹۳ هزار نفر در صف دریافت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج هستند که با ادامه این روند به‌زودی شاهد از بین رفتن صف متقاضیان وام ازدواج خواهیم بود. البته بحث تشکیل صف به این دلیل است‌که هرروز درخواست دریافت تسهیلات ازدواج دریافت می‌شود.

دبیرکل شورای هماهنگی بانک‌های دولتی گفت: به موجب بند (الف) تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور مبلغ تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج برای هر يك از زوجین به میزان ۳۰۰ میلیون ریال تعیین‌شده که دستورالعمل اجرایی آن توسط بانک مرکزی به شبکه بانکی کشور ابلاغ‌شده و بانک‌ها هم بر اساس بخشنامه جدید سقف تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج را ۳۰۰ میلیون ریال برای هریک از زوجین تعیین کرده‌اند.

قیطاسی اعلام کرد: از ابتدای سال ۹۸ تا پایان تیرماه بیش از ۲۶۰ هزار فقره تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج بالغ بر ۷۸ هزار میلیارد ریال توسط بانک‌های عضو شورای هماهنگی با سقف جدید پرداخت‌شده است.

وی ادامه داد: ارائه تسهیلات و خدمات به کارکنان بانک‌ها بسیار کاهش یافته، در حالی که در گذشته خدماتی که به کارمندان داده می‌شد بیشتر بود.

این مقام مسؤول تصریح کرد: درباره بانک ملت که ترازنامه آن در رسانه‌ها منتشر شد و برخی معتقد بودند بخش زیادی از منابع قرض‌الحسنه را به کارمندان خود تسهیلات داده، باید گفت کل تسهیلات پرداخت‌شده ۶۸۰۰ میلیارد تومان است و ۵۴۰۰ میلیارد تومان آن در اختیار سایر مردم و ۱۴۰۰ میلیارد آن به کارمندان تسهیلات داده شده که نرخ این تسهیلات برای کارمندان حداقل ۱۰ درصد و برای عموم مردم حداکثر ۴ درصد بوده است. دبیرکل شورای هماهنگی بانک‌های دولتی و نیمه‌دولتی با بیان این‌که بانک‌های دولتی قدرت تسهیلات دهی بالایی دارند، گفت: در بانک‌های دولتی، بانک ملی در رتبه اول و بانک ملت در رده دوم قدرت تسهیلات ارائه قرار دارند و در طرح‌های بزرگی مشارکت داشته‌اند که ارزش افزوده‌ای برای اقتصاد ایران دارند. به‌عنوان مثال دانشگاه آزاد اسلامی با همکاری بانک ملی توانست خود را در زمینه مالی تثبیت کند. همچنین باید توجه داشت بانک ملت به تنهایی ۳۰ هزار کارمند شاغل و ۲۰ هزار بازنشسته دارد که مجموعاً ۵۰ هزار نفر می‌شوند. اگر بانک تصمیم بگیرد به کارمندان خود نفری پنج میلیون تومان تسهیلات دهد، رقم بزرگی به دست می‌آید اما بخش اندکی از منابع خواهد بود.

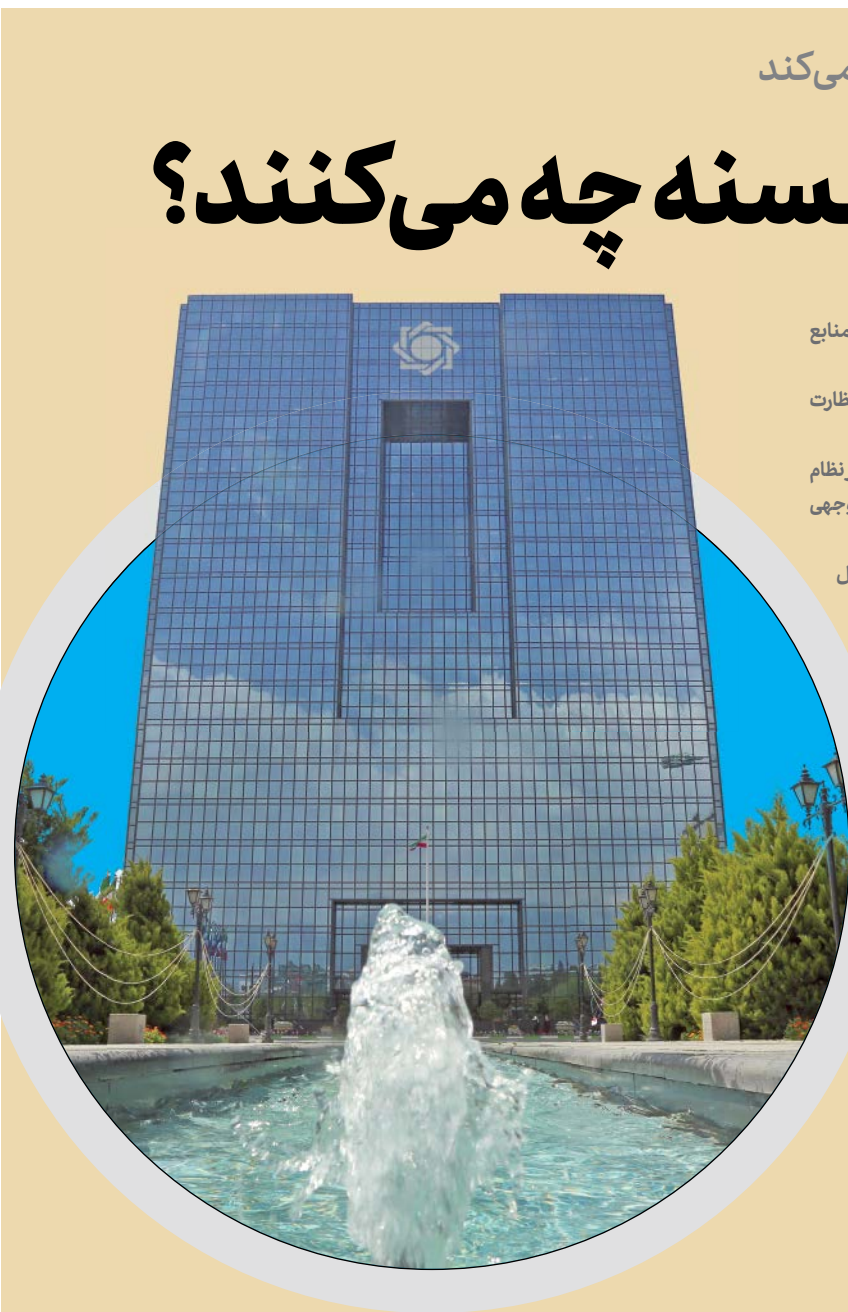
وی افزود: در آمار تسهیلات بانک‌های دولتی که اعلام می‌شود آمار تسهیلات مربوط به بخش‌های اجتماعی مانند پلاسکو، سیل، زلزله و حوادث غیرمترقبه نیست. قیطاسی با بیان این‌که بخش زیادی از خدمات کارمندان بانک‌های دولتی حذف شده است، افزود: هزینه تمام‌شده پول در اقتصاد ایران برای بانک‌های دولتی بیش از ۲۰ درصد است اما بانک مرکزی مکلف می‌کند تسهیلات با نرخ ۱۸ درصد اعطا شود. برای جبران این ۲درصد که بانک زیان نکند، از خدمات و مزایای کارمندان زده می‌شود.

از پول خود، وام به کارمندانش اعطا کند نه از پول قرض‌الحسنه مردم نزد بانک. از طرف دیگر باید این نکته را نیز توجه داشت که ۹۶ درصد قرض‌الحسنه مردم در قالب وام‌های اعطایی باید به خود مردم بازگردانده شود و ۴ درصد آن صرف جوایز و تبلیغات برای افتتاح حساب صرف شود.

❏❏❏

جام‌جم از تمام بانک‌هایی که در این گزارش به آنها اشاره شده به‌علت انحراف، منابع قرض‌الحسنه را پیگیری کرد، اما به‌غیر از بانک پاسارگاد هیچ بانکی پاسخ نداد

چشم‌پوشی از ۴۳۸ میلیارد تومان

بانک آینده در ۹ ماهه سال ۹۷ مجموعاً ۵۱۶ میلیارد تومان منابع قرض‌الحسنه جمع کرده بود اما فقط ۱۹۰ میلیارد تومان آن را وام قرض‌الحسنه داده است. با کسر سپرده قانونی منابع قرض‌الحسنه پس‌انداز و ذخیره نقدینگی سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (مجموعاً ۱۵درصد) بانک آینده می‌توانست ۴۳۸ میلیارد تومان وام قرض‌الحسنه بدهد، اما این کار را نکرده است.

آمار مبهم

بانک دی در سال ۹۷ حدود ۱۰۳ میلیارد تومان مانده تسهیلات قرض‌الحسنه داشته و منابع آن حدود ۱۳۲ میلیارد تومان بوده است. این بانک اعلام نکرده که سال گذشته چه مقدار وام ازدواج داده است. البته میزان تسهیلات اعطایی بانک دی به کارکنانش ۹۹ میلیارد تومان است، اما اعلام نشده از چه نوع وامی (قرض‌الحسنه یا با سود) بوده است.

۶۸۸ میلیارد کجا خرج شد

بانک پارسیان در سال گذشته ۶۸۸ میلیارد تومان تسهیلات قرض‌الحسنه پرداخت کرده در حالی که ۷۵۶ میلیارد تومان منابع قرض‌الحسنه داشته است. بانک پارسیان جزئیات پرداخت وام‌های قرض‌الحسنه خود را ازجمله میزان پرداخت وام قرض‌الحسنه ازدواج اعلام نکرده است.

سهم ۵۰ درصدی کارکنان

در سال ۹۷ بانک گردشگری ۱۱۲ میلیارد تومان وام قرض‌الحسنه داده است که ۵۰ میلیارد تومان آن را به کارکنانش پرداخت کرده و سهم وام ازدواج ۵۴ میلیارد تومان بوده است، سپرده‌های قرض‌الحسنه این بانک ۱۳۴ میلیارد تومان بوده است.

بانکی که میانه‌ای با قرض‌الحسنه ندارد

بانک کارآفرین اعلام کرده که در سال گذشته فقط ۱٫۷ میلیارد تومان وام قرض‌الحسنه داده است. این بانک میزان سپرده قرض‌الحسنه خود را اعلام نکرده اما حدود ۱۲۵۳ میلیارد تومان سپرده قرض‌الحسنه جاری داشته است که می‌شد با این منابع، اقدام به پرداخت وام ازدواج کرد.

مرکزی، بانک‌ها موظفند این قرض‌الحسنه‌ها را در قالب وام به خصوص وام ازدواج به مردم بدهند، البته می‌توانند اندکی از این پول را نیز با تأیید بانک مرکزی در قالب وام برای تعمیر مسکن و بهبود بیماری‌های مختلف به مردم بدهند. وی افزود: با وجود این اگر این اتفاق افتاده باشد به هیچ‌وجه درست نیست، چون بانک باید

پاسخ بانک‌های خصوصی

محمدرضا جمشیدی، دبیر کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خصوصی در پاسخ به این سؤال که چرا بانک‌های خصوصی منابع قرض‌الحسنه خود را به جای این‌که به وام ازدواج اختصاص دهند آن را در قالب وام به کارمندان خود می‌دهند، گفت: اطلاعات مستندی در این خصوص ندارم، ولی براساس بخشنامه ابلاغی بانک

جام‌جم براساس صورت‌های مالی بانک‌ها در سامانه بورس بررسی می‌کند

بانک‌ها با منابع قرض‌الحسنه چه می‌کنند؟

آمارهای منتشرشده از عملکرد بانک‌ها در پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه، حاکی از ضعف نظارت بانک مرکزی در حوزه تخصیص منابع قرض‌الحسنه است.

از آنجا که منابع قرض‌الحسنه پس‌انداز عموماً با اهداف خیرخواهانه و با اعتماد به نظام بانکی در بانک‌ها سپرده‌گذاری شده، نیازمند نظارت مضاعف بانک مرکزی بر بانک‌ها در نحوه مصرف این منابع است.

براساس قانون عملیات بانکی بدون ربا، منابع قرض‌الحسنه از دو طریق سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده قرض‌الحسنه جاری در نظام بانکی تجهیز می‌شوند. در طول سال‌های گذشته، به‌رغم نیاز شدید مردم و به‌ویژه جوانان به تسهیلات قرض‌الحسنه، درصد قابل توجهی از سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز صرف پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه نشده است.

علاوه بر آن، کل سپرده‌های قرض‌الحسنه جاری نیز منحصراً در اختیار بانک‌ها بوده و این انحصار موجب شده درآمد بانک‌ها از محل این سپرده‌ها افزایش یابد.

در سال‌های اخیر در جهت اصلاح سیاست‌های نادرست گذشته که به سوءمصرف منابع قرض‌الحسنه شده بود، اقداماتی انجام‌شده اما آمارهای رسمی که از عملکرد بانک‌ها منتشر شده نشان می‌دهد همچنان از منابع قرض‌الحسنه استفاده‌های دیگری می‌شود. مثلاً بانک‌ها این منابع را صرف پرداخت تسهیلات باسود می‌کنند، در حالی که منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها باید صرف پرداخت تسهیلات بدون سود شود؛ ضمن آن‌که همچنان کارکنان بانک‌ها سهم بالایی از وام‌های قرض‌الحسنه دارند. در طول سال‌های گذشته، درصد قابل توجهی از سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز صرف پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه نشده است؛ جام‌جم در این گزارش بر اساس صورت‌های مالی بانک‌ها که در سامانه بورس (کدال) منتشرشده، وضعیت منابع و مصارف قرض‌الحسنه آنها را بررسی کرده است. لازم به ذکر است بانک‌های دولتی از آنجا که عضو بورس نیستند، صورت‌های مالی خود را برای عموم منتشر نمی‌کنند و عملکرد آنها از تیررس قضاوت، به دور است. ضمن آن‌که برخی از بانک‌های عضو بورس هم جزئیات عملکرد قرض‌الحسنه خود را منتشر نکرده‌اند. بنابراین گزارش جام‌جم شامل بانک‌هایی است که در بورس حضور دارند و گزارش رسمی از منابع و مصارف قرض‌الحسنه خود را منتشر کرده‌اند.

۱۷۳۸ میلیارد تومان وام به کارکنان

بررسی صورت مالی بانک صادرات ایران در سال ۹۷ نشان می‌دهد مانده تسهیلات قرض‌الحسنه‌ای که این بانک به کارکنانش داده، در پایان سال گذشته به ۱۷۳۸ میلیارد تومان رسیده است. لازم به ذکر است این میزان وام قرض‌الحسنه کارمندی معادل ۱۱۶ هزار فقره وام ازدواج ۱۵ میلیون تومان در سال ۹۷ بوده است.

۲۴۰۰ میلیارد تومان کجاست؟

بررسی صورت مالی بانک ملت در سال ۹۷ گویای آن است که مانده تسهیلات قرض‌الحسنه‌ای که این بانک به کارکنانش داده در پایان سال گذشته به ۱۴۶۱ میلیارد تومان رسیده است.

ارائه این میزان وام قرض‌الحسنه به کارمندان بانک، معادل وام ازدواج ۱۵ میلیونی برای ۹۷هزار نفر در سال ۹۷ است.

آمارهای رسمی همچنین بیانگر آن است که بانک ملت از حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان سپرده قرض‌الحسنه که با نرخ صفر درصد از مردم جذب کرده، ۲۴۰۰ میلیارد تومان را به صورت قرض‌الحسنه وام نداده است. تکلیف این مبلغ که معادل ۸۰ هزار وام ازدواج ۳۰ میلیون تومانی است، مشخص نبوده و لازم است بانک مرکزی این مساله را شفاف کند. براساس یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی بانک ملت که در سامانه بورس (کدال) بارگذاری شده، این بانک تاکنون حدود ده هزار میلیارد تومان منابع قرض‌الحسنه از مردم جذب کرده است. از این میزان حدود ۱۴۶۱ میلیارد تومان سهم کارکنان بانک بوده است؛ همچنین ۳۸۰۰ میلیارد تومان سهم وام ازدواج بوده و بقیه در سایر موارد تسهیلات داده شده است.

بانکی که فقط به ۲۶۹ نفر وام ازدواج داد

بانک سامان در سال ۹۷ بیش از ۱۰۲ میلیارد تومان وام قرض‌الحسنه داده است؛ اما از این رقم فقط ۳٫۶ میلیارد تومان آن سهم وام ازدواج بوده است، زیرا این بانک در سال گذشته فقط به حدود ۲۶۹ نفر وام ازدواج داده است!

این در حالی است که سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک سامان در پایان سال گذشته ۸۹۵ میلیارد تومان بوده است. به این ترتیب با کسر سپرده قانونی منابع قرض‌الحسنه پس‌انداز و ذخیره نقدینگی سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، مازاد منابع به مصارف قرض‌الحسنه بانک سامان ۶۷۱ میلیارد تومان بوده است؛ یعنی این بانک ۶۷۱ میلیارد تومان از منابع قرض‌الحسنه خود را صرف پرداخت وام قرض‌الحسنه نکرده است.

سهم پایین وام ازدواج

براساس گزارش صورت‌های مالی بانک پاسارگاد، این بانک در سال ۹۷ از حدود ۱۴۰ میلیارد تومان منابع قرض‌الحسنه که در اختیار داشته، فقط ۳۰ میلیارد تومان از آن را وام ازدواج داده است. این بانک اعلام نکرده که سایر وام‌های قرض‌الحسنه را به چه اقشاری داده است.

۵۳۲ میلیارد تومان وام به کارکنان

حجم مانده تسهیلات قرض‌الحسنه بانک تجارت در پایان سال ۹۷ مبلغ ۴۷۹۲ میلیارد تومان بوده که حدود ۵۳۲ میلیارد تومان آن وام اعطایی به کارمندان این بانک بوده است. این در حالی است که سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز مردم در بانک تجارت ۵۶۱۶ میلیارد تومان بوده است.